

NHU CẦU THAM VẤN TÂM LÝ CỦA CHA MẸ HỌC SINH CÓ RỐI LOẠN PHÁT TRIỂN TẠI TRUNG TÂM THAM VẤN HỌC ĐƯỜNG VÀ CAN THIỆP SỚM, TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Vũ Thị Thanh Nga

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết tập trung tâm tích nhu cầu được tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có rối loạn phát triển tại Trung tâm Tham vấn học đường và Can thiệp sớm, trường Đại học Thủ đô Hà Nội nhằm giúp khắc phục những khó khăn, nâng cao chất lượng cung cấp dịch vụ tại trung tâm và chất lượng cuộc sống cho các gia đình. Nhu cầu được tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có rối loạn phát triển tập trung vào: Nhu cầu được hiểu và chia sẻ với những khó khăn trong chăm sóc và nuôi dạy trẻ; Khó khăn khi giao tiếp với trẻ; Khó khăn khi dạy học cho trẻ; Khó khăn trong việc kết nối trẻ em với các mối quan hệ. Ngoài ra, các hình thức của tham vấn là một trong những vấn đề đáng quan tâm. Nhu cầu được tham vấn về tâm lý của cha mẹ có con rối loạn phát triển chịu sự ảnh hưởng bởi nhiều người các yếu tố chủ quan và khách quan.

Từ khóa: Cha mẹ học sinh, can thiệp sớm, tham vấn tâm lý, tham vấn học đường, trẻ có rối loạn phát triển.

Nhận bài ngày 27.5.2023; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 22.6.2023

Liên hệ tác giả: Vũ Thị Thanh Nga; Email: vttnnga@daihocthudo.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Số lượng trẻ có rối loạn phát triển (RLPT) đang ngày càng gia tăng một cách nhanh chóng, trở thành mối quan tâm đặc biệt của toàn xã hội. Cha mẹ trẻ có RLPT gặp rất nhiều khó khăn trong quá trình chăm sóc, giáo dục trẻ; thường sẽ trải qua những cảm xúc bối rối, khó tin, khủng hoảng, thất vọng, chán nản. Cha mẹ không biết phải làm gì và tìm đến ai để xin trợ giúp. Những mối quan hệ trong gia đình có thể khiến cho họ cảm thấy căng thẳng hơn. Việc nhiều người để ý, cảm thấy gia đình họ khác với các gia đình khác càng khiến họ tự ti, khép mình,... Bên cạnh đó, cha mẹ trẻ có RLPT cũng gặp phải những gánh nặng về kinh tế, khó khăn tâm lý như thiếu kiến thức liên quan đến những RLPT, thiếu kỹ năng chăm sóc, tiếp cận dịch vụ xã hội – giáo dục,... Nói cách khác, rất nhiều khó khăn có nguy cơ xuất hiện và làm cho cuộc sống của gia đình trẻ có RLPT, đặc biệt là cha mẹ trẻ càng trở nên căng thẳng và phát sinh nhiều vấn đề khác nếu không tìm cách giải quyết và vượt qua nó.

Hoạt động tham vấn tâm lý dành cho cha mẹ trẻ có RLPT còn mới mẻ, ít được quan tâm, nghiên cứu. Tham vấn ra đời từ đầu thế kỉ XX và càng ngày càng phát triển trên thế giới, đem

lại những hiệu quả nhất định, giúp con người tăng khả năng ứng phó với các vấn đề nảy sinh trong cuộc sống và với các mối quan hệ, nâng cao chất lượng cuộc sống. Tham vấn được cho là một hình thức trợ giúp tâm lý phù hợp đối với đối tượng là cha mẹ trẻ có RLPT đang gặp nhiều khủng hoảng, khó khăn trong cuộc sống, giúp cha mẹ giải quyết được những khó khăn đang tồn tại. Tham vấn giúp cha mẹ trẻ có RLPT cải thiện hơn khả năng thích nghi và củng cố năng lực giải quyết vấn đề của bản thân, thay đổi các suy nghĩ tiêu cực để cải thiện bầu không khí trong gia đình. Chính vì thế, tham vấn được cho là một trong những liệu pháp hết sức hiệu quả cho việc trợ giúp, giải quyết những khó khăn tâm lý mà cha mẹ có con có RLPT đang gặp phải. Việc hỗ trợ về tinh thần của cha mẹ có con RLPT giúp họ trở thành một trong những nguồn nhân lực quan trọng để từng ngày từng giờ góp phần can thiệp vào vấn đề của con một cách tốt nhất, bổ sung cho các hướng can thiệp ngoài chuyên môn và từ các cơ sở giáo dục, can thiệp khác ngoài gia đình. Trung tâm Tham vấn học đường (TVHĐ) và Can thiệp sớm (CTS) thuộc khoa Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Thủ đô Hà Nội là đơn vị có chức năng nghiên cứu và phát triển khoa học Tâm lý – Giáo dục, Công tác xã hội, Giáo dục đặc biệt; Tham vấn tâm lý, hỗ trợ sức khỏe tinh thần trong học đường; CTS cho trẻ có nhu cầu đặc biệt; Chức năng bồi dưỡng, tập huấn liên kết hợp tác. Hiện nay số lượng cha mẹ có con đang CTS tại trung tâm đang gặp phải nhiều khó khăn trong quá trình nuôi dạy, hỗ trợ con và các vấn đề liên quan tới căng thẳng tâm lý, cần tới dịch vụ tham vấn tâm lý.

Bài viết tập trung bàn về khái niệm, các biểu hiện và các yếu tố ảnh hưởng tới nhu cầu tham vấn tâm lý cho cha mẹ có con RLPT nhằm giúp khắc phục khó khăn, nâng cao hiệu quả của quá trình CTS cho trẻ có RLPT tại trung tâm Tham vấn học đường và CTS, trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái niệm về nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có rối loạn phát triển

Tham vấn tâm lý là một quá trình tương tác giữa nhà tham vấn - người có chuyên môn, kỹ năng tham vấn với những nguyên tắc nghề nhất định với thân chủ- cha mẹ có con RLPT đang gặp khó khăn về tâm lý. Nhà tham vấn thông qua việc trao đổi, chia sẻ, giúp đỡ các thân chủ hiểu và chấp nhận hoàn cảnh gia đình mình hiện tại, đồng thời phát hiện giải pháp và tự lựa chọn những giải pháp tốt nhất để giải quyết những khó khăn cho bản thân. Nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT là đòi hỏi được tương tác, được trao đổi, được trợ giúp tâm lý về nội dung và hình thức tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT khi gặp khó khăn tâm lý, mẹ học sinh có RLPT cần chia sẻ với nhà tham vấn nhằm tìm kiếm giải pháp và giải quyết những khó khăn tâm lý của mình.

Từ khái niệm này cho thấy:

1/ Nhà tham vấn thông qua việc tổ chức hoạt động tham vấn tâm lý để cha mẹ học sinh có RLPT khai thác được tiềm năng của mình. Những tiềm năng này phải phù hợp với đặc điểm tâm lý và hoạt động của bản thân, và phải gắn liền với cách thức dạy phù hợp với từng trẻ.

2/ Cha mẹ học sinh có RLPT có nhu cầu tham vấn tâm lý là những người không thể tự giải quyết vấn đề khó khăn với trẻ và phải cần nhờ đến sự trợ giúp của nhà tham vấn tâm lý. Vì vậy, ngoài các kiến thức, kỹ năng về tham vấn, nhà tham vấn còn rất cần những kiến thức về trẻ có RLPT, cách chăm sóc và nuôi dạy tối ưu cũng như các chính sách liên quan đến trẻ có RLPT nói chung.

3/ Nhà tham vấn khi tiến hành ca tham vấn cần biết chính xác xem nhu cầu tham vấn tâm lý của thân chủ có thật là chính đáng hay không, thân chủ có thật là cha mẹ của các trẻ có RLPT, có mục đích tham vấn để giải quyết vấn đề chăm sóc và nuôi dạy trẻ có RLPT sao cho hiệu quả hay không? Nội dung biểu hiện và mức độ có thể rất đa dạng nhưng liên quan trực tiếp đến việc hòa nhập với cuộc sống thường ngày. Trong quá trình tham vấn, cần tập trung cho cha mẹ thấy những người mà trẻ cảm thấy thân cận nhất cũng như tiềm năng nhận thấy ở trẻ để đề ra được phương án nuôi dạy trẻ tốt nhất.

4/ Điều kiện và phương thức thỏa mãn nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT còn bị ảnh hưởng bởi đặc điểm và tính chất của ca tham vấn, do mức độ vấn đề mà cha mẹ gặp phải, khả năng có thể giải quyết vấn đề của thân chủ.

2.2. Nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có rối loạn phát triển tại trung tâm tham vấn học đường và can thiệp sớm

2.2.1. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết trình bày các phân tích số liệu từ kết quả điều tra của đề tài nghiên cứu “*Giải pháp phát triển hoạt động tham vấn tâm lý cho cha mẹ học sinh có RLPT tại trung tâm tham vấn học đường và can thiệp sớm, trường Đại học Thủ đô Hà Nội*”. Để có được một nghiên cứu với thông tin đa chiều, khách quan và toàn diện, tác giả đã áp dụng đồng thời phương pháp nghiên cứu định lượng và định tính. Số liệu điều tra được thu thập bằng phương pháp điều tra khảo sát xã hội học. Bảng hỏi được xây dựng trên cơ sở lý luận của vấn đề nghiên cứu. Đối tượng được hỏi bao gồm hai nhóm với hai bảng hỏi được thiết kế riêng biệt: (1) 45 phụ huynh học sinh có RLPT đang theo học và tư vấn tại trung tâm tham vấn học đường và can thiệp sớm và các trường mầm non liên kết; (2) 9 giáo viên can thiệp sớm và chuyên viên tham vấn học đường. Những kỹ thuật thu thập thông tin ngoài bảng hỏi điều tra, bao gồm: (i) Nghiên cứu các nguồn tài liệu có sẵn liên quan tới vấn đề nghiên cứu; (ii) Phương pháp quan sát trực tiếp và quan sát tham dự tại các gia đình, trường học, cộng đồng; (iii) Phương pháp phỏng vấn sâu được áp dụng để thu thập thông tin chi tiết mang tính trường hợp của 6 gia đình có con RLPT đang theo học hòa nhập, 2 giáo viên can thiệp sớm và 2 chuyên viên tham vấn học đường; (iv) Phương pháp thảo luận nhóm với phụ huynh có con RLPT trong các diễn đàn online (forum), quan điểm và những phương pháp mà họ đã thực hiện nhằm giúp con cái họ hòa nhập với cộng đồng dễ dàng, hiệu quả nhất. [3]

2.2.2. Thực trạng nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh rối loạn phát triển

Mặc dù, các cha mẹ học sinh có RLPT đã tìm nhiều cách khác nhau để giải quyết khó khăn, nhưng họ vẫn gặp phải một số khó khăn về tâm lý. Như vậy họ có nhu cầu cần được tham vấn tâm lý nhằm giải tỏa các các vấn đề khó khăn tâm lý ấy trong suốt quá trình chăm sóc giáo dục trẻ có RLPT không?

Kết quả cho thấy rằng, trong số 45 cha mẹ tham gia khảo sát, chỉ có duy nhất 2 cha mẹ không cảm thấy có nhu cầu ở bất cứ vấn đề nào, chiếm 4,4%, còn lại có đến 117 cha mẹ có nhu cầu tham vấn tâm lý ở các vấn đề khác nhau ở các mức độ khác nhau, chiếm đến 95,6%. Như vậy, đa số cha mẹ học sinh RLPT đều có nhu cầu tham vấn tâm lý, mặc dù ở các mức độ khác nhau và có các vấn đề khác nhau.

Bảng 1. Mức độ thông tin về dịch vụ tham vấn tâm lý của cha mẹ trẻ có RLPT

STT	Mức độ thông tin về dịch vụ tham vấn tâm lý	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Chưa từng nghe nói đến	15	33,3
2	Đã có nghe nói đến những chưa từng sử dụng dịch vụ	18	40
3	Đã từng sử dụng	12	26,7

Có 26,7% số cha mẹ tham gia khảo sát có nhu cầu tham vấn đã biết hoặc đã sử dụng dịch vụ. Số lượng cha mẹ đã có nghe đến dịch vụ nhưng chưa từng sử dụng chiếm 40%. Tỷ lệ này là phù hợp với kết quả lựa chọn phương thức giải quyết khi gặp khó khăn tâm lý của cha mẹ học sinh RLPT. Điều này chứng tỏ cha mẹ học sinh RLPT đã phần nào nhận thức được mức độ cần thiết của hoạt động tham vấn tâm lý đối với bản thân họ. Tuy nhiên, vẫn có đến 33,3% số cha mẹ con có RLPT có nhu cầu chưa từng biết đến dịch vụ tham vấn tâm lý trước đây. Điều này chứng tỏ mức độ thông tin về dịch vụ tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT chưa cao, có một tỷ lệ tương đối lớn chưa biết đến loại hình dịch vụ này.

Bảng 2. Thực trạng nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT

STT	Các biểu hiện nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1	Nhu cầu tham vấn tâm lý nhằm giải tỏa cảm xúc	3,03	0,79	1
2	Nhu cầu đòi hỏi đối xử công bằng, tránh kỳ thị	2,34	0,92	5
3	Nhu cầu tham vấn tâm lý nhằm cung cấp kiến thức liên quan tới các dạng RLPT ở trẻ em	2,88	0,87	3
4	Nhu cầu tham vấn tâm lý nhằm cung cấp kỹ năng chăm sóc trẻ có RLPT	2,85	0,84	4
5	Nhu cầu tham vấn tâm lý về tiếp cận các dịch vụ xã hội	2,92	0,8	2
	Chung	2,76	0,55	

Qua bảng 2 cho thấy các biểu hiện nhu cầu về nội dung tham vấn, cha mẹ đánh giá nhu cầu cao nhất là nhu cầu tham vấn tâm lý khi gặp khó khăn trong việc giải tỏa cảm xúc tiêu cực (ĐTB = 3,03), thứ hai là nhu cầu tham vấn tâm lý khi gặp khó khăn trong việc tiếp cận dịch vụ xã hội (ĐTB= 2,92). Biểu hiện cha mẹ đánh giá ít nhu cầu nhất là nhu cầu tham vấn tâm lý đòi hỏi đối xử công bằng, tránh kì thị với ĐTB là 2,34. Kết quả này phù hợp với đánh giá của cha mẹ có con RLPT về những khó khăn cha mẹ gặp phải trong suốt quá trình chăm sóc, nuôi dạy con. Cha mẹ học sinh RLPT gặp nhiều khó khăn, nhất là khó khăn về việc giải tỏa các cảm xúc tiêu cực trong suốt quá trình chăm sóc trẻ. Việc có những cảm xúc tiêu cực khi căng thẳng, khó chịu, chán nản, bất lực... sẽ ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng cuộc sống và mức chăm sóc trẻ có RLPT của cha mẹ. Phòng vấn sâu chị T.N.H [34 tuổi, Hà Nội] về vấn đề này thì nhận được phản hồi: “*Em rất lo lắng về tương lai của con mình sau này, bởi hiện tại con em hơn 5 tuổi rồi còn chưa biết gì, không biết có thể đi học lớp 1 được không? Bố mẹ thì chẳng thể nào nuôi con được mãi. Không biết sau này con em làm gì để kiếm sống ?*”. Vì vậy, khi nảy sinh các cảm xúc tiêu cực đó, cha mẹ có nhu cầu được trợ giúp để giải tỏa những cảm xúc đó, từ đó có lối suy nghĩ tích cực trong việc chăm sóc trẻ có RLPT, nâng cao chất lượng cuộc sống. Khi gặp những khó khăn đó, cha mẹ trẻ có RLPT có nhu cầu được trợ giúp từ các nhà tham vấn để vượt qua những khó khăn ấy, nhằm giúp cha mẹ hiểu rõ hơn về dạng RLPT con gặp phải, từ đó có những định hướng đúng đắn cho việc chăm sóc con cũng như cách thức trị liệu con sau này. Biểu hiện của nhu cầu tham vấn này được thể hiện thông qua biểu hiện nhu cầu tham vấn tâm lý về thông tin, nguyên nhân và tiêu chí đánh giá RLPT ở trẻ em, thiếu hụt kiến thức chăm sóc

trẻ RLPT, thiếu kiến thức giáo dục trẻ và thiếu kiến thức về các hình thức trị liệu dành cho trẻ RLPT.

Phỏng vấn sâu anh T.V.N [40 tuổi, Hà Nội]: “*Mặc dù đã rất cố gắng kiên nhẫn với con nhưng mỗi lần dạy cháu một điều gì mới tôi đều cảm thấy mình bất lực. Điều này dẫn đến việc con chưa học được thì bố đã bỏ cuộc rồi. Tôi hoàn toàn hiểu cần phải kiên nhẫn hơn nhưng sao khó làm quá*”. Phỏng vấn sâu cô giáo tại trung tâm H.T.S [47 tuổi, Hà Nội], một giáo viên về những khó khăn khi cha mẹ chăm sóc trẻ có RLPT thì được chia sẻ: “*Cha mẹ trẻ nhỏ thì thường quan tâm đến việc ăn với ngủ của trẻ nhiều hơn. Có những trẻ chỉ ăn một loại thức ăn nhất định và có những thức ăn đặc biệt ghét. Cha mẹ không thể thiết lập thời gian ăn uống với trẻ, bởi rất nhiều trẻ em không biết nhai và nuốt như trẻ cùng độ tuổi. Thêm nữa, cha mẹ nếu không có kỹ năng cũng khó giúp trẻ có giấc ngủ đúng giờ, bởi nhiều trẻ bị rối loạn giấc ngủ. Nói chung, nếu cha mẹ mà không biết các kỹ năng chăm sóc trẻ thì khó mà chăm sóc trẻ tốt được*”. Việc thiếu kỹ năng chăm sóc trẻ RLPT khiến cha mẹ không hiểu rõ về con, không tìm ra những cách chăm sóc con tốt để cải thiện tình trạng của con. Chính vì vậy, cha mẹ luôn có nhu cầu được nhà chuyên môn chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm cũng như hỗ trợ cha mẹ có thêm các kỹ năng để chăm sóc trẻ RLPT. Tóm lại, về tổng thể, cha mẹ có con RLPT có nhu cầu tham vấn tâm lý ở mức tương đối. Xét riêng từng yếu tố, cha mẹ có nhu cầu tham vấn nhất trong việc giải tỏa cảm xúc tiêu cực, tiếp đến là nhu cầu tham vấn nhằm tiếp cận dịch vụ xã hội – giáo dục và ít có nhu cầu tham vấn nhất về vấn đề đòi hỏi đối xử công bằng, tránh kì thị.

2.2.3. Những yếu tố ảnh hưởng tới nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh rối loạn phát triển

2.2.3.1. Kiến thức, kinh nghiệm cá nhân cha mẹ học sinh

Thành công trong công việc, cuộc sống, mức độ thích nghi xã hội cao, trách nhiệm cá nhân với những sự kiện của cuộc sống, sự đồng cảm và tinh thần trách nhiệm giúp cho con người có khả năng tự nhìn nhận vấn đề một cách thấu đáo, khách quan, phân tích vấn đề để có được nhiều phương án giải quyết vấn đề khác nhau. Đối với cha mẹ học sinh RLPT, trước rất nhiều các vấn đề mà cha mẹ phải đối mặt, đặc biệt là các vấn đề trong chăm sóc trẻ thì kinh nghiệm của mỗi cha mẹ để thích ứng và xử lý một cách tốt nhất với những vấn đề đó là điều rất có ý nghĩa. Bằng kinh nghiệm sống được tích lũy cùng với kiến thức tự tìm hiểu, sự quyết tâm của bản thân... cha mẹ có những cách giải quyết vấn đề phù hợp với hoàn cảnh và từng bước tự giải quyết khó khăn mà mình gặp phải. Kinh nghiệm của cá nhân cha mẹ học sinh RLPT còn được thể hiện ở việc cha mẹ tự xác định được mức độ khó khăn tâm lý mà họ đang phải đối mặt nhờ đó mà lựa chọn được cách ứng phó đúng đắn nhất. Thông thường, kinh nghiệm cá nhân có thể giúp cho cha mẹ học sinh RLPT tự giải quyết khó khăn một cách phù hợp, tuy nhiên nếu không vận dụng kinh nghiệm ấy một cách sáng suốt thì cách ứng phó có thể trở nên cứng nhắc, độc đoán, một chiều. Vì vậy, kinh nghiệm cá nhân có một ảnh hưởng không nhỏ đến việc giải quyết khó khăn tâm lý và từ đó ảnh hưởng đến nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh RLPT.

2.2.3.2. Khó khăn tâm lý

Khó khăn tâm lý là một trong những tiền đề ảnh hưởng lớn đến nhu cầu tham vấn tâm lý. Tùy theo mức độ khó khăn tâm lý và ảnh hưởng của nó đến cá nhân mà cá nhân đó có nhu cầu tham vấn tâm lý ở mức độ nào. Nếu khó khăn tâm lý ở mức độ thấp và có ít ảnh hưởng đến cuộc sống, cũng như ít ảnh hưởng đến quá trình chăm sóc và giáo dục con thì nhu cầu tham vấn

tâm lý bộc lộ ở mức độ thấp hoặc hầu như không có. Ngược lại, nếu khó khăn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT phải đối mặt ở mức độ cao, có ảnh hưởng nghiêm trọng đến cuộc sống cũng như đến việc chăm sóc, giáo dục con thì nhu cầu tham vấn tâm lý có thể xuất hiện ở mức độ cao, thậm chí là rất bức thiết.

2.2.3.3. Đặc điểm văn hóa vùng miền, văn hóa gia đình

Sự khác biệt trong các giá trị văn hóa cũng có thể ảnh hưởng đến thái độ, nhu cầu tham vấn của phụ huynh. Kim và Omizo (2003) đã chỉ ra rằng những giá trị văn hóa Á Châu hướng đến việc kìm nén cảm xúc của bản thân khi họ trải nghiệm những cảm xúc mạnh mẽ, nhất là những cảm xúc tiêu cực. Hai tác giả này cũng nhận thấy các giá trị văn hóa Á Châu khuyến khích cá nhân tuân giữ những tiêu chuẩn của gia đình và xã hội. Việc gặp các khó khăn tâm lý như là một việc đi lệch hướng so với các chuẩn mực và có thể được xem là chống lại các giá trị truyền thống và làm xấu mặt gia đình [2]. Ngay từ bé, dưới sự ảnh hưởng của giáo dục gia đình và truyền thống, trẻ em ít khi được khuyến khích chia sẻ những cảm tưởng và suy nghĩ của mình, nhất là khi gặp các vấn đề tâm lý hoặc các vấn đề nhạy cảm. Người phương Đông thường ít cởi mở và sẵn sàng chia sẻ các khó khăn tâm lý của mình với người khác. Vì vậy, khi gặp các khó khăn tâm lý, có thể cha mẹ học sinh sẽ chọn cách giải quyết là âm thầm chịu đựng.

2.2.3.4. Quan niệm về tham vấn trong cộng đồng

Theo tác giả Courtland (2008) và Larry (2008) vẫn tồn tại một vấn đề là có nhiều người chưa nhận thức đúng đắn về hoạt động tham vấn chuyên nghiệp, họ đến gặp các nhà tham vấn để mong nhận được lời khuyên, họ ít phàn nàn về những khó khăn trong cảm xúc của họ với những người khác trừ khi đó là bạn bè thân thiết hoặc những người thân trong gia đình. [2]. Hiện nay, ở Việt Nam đã có các cơ sở hoạt động tham vấn chuyên nghiệp. Tuy nhiên, không phải ai cũng hiểu biết đầy đủ về bản chất, nguyên tắc, vai trò cũng như sự khác biệt của hoạt động tham vấn với các hình thức trợ giúp khác. Khi chưa nhận thức đầy đủ và chính xác về tham vấn thì họ không có nhu cầu hoặc hiểu không rõ ràng về nhu cầu đó ở chính bản thân mình. Để có thể làm xuất hiện và thúc đẩy nhu cầu tham vấn của cha mẹ học sinh, đòi hỏi cần phải có biện pháp tác động đến nhận thức, thái độ và hành vi của phụ huynh để họ có nhận thức đúng đắn về tham vấn cũng như xác định được rõ mức độ nhu cầu tham vấn. Vì vậy, những quan niệm khác nhau trong cộng đồng về tham vấn cũng có ảnh hưởng đến nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ học sinh có RLPT. Hoạt động tham vấn hiện đã tồn tại và từng ngày phát triển. Tuy nhiên, các cơ sở hoạt động tham vấn chưa thật sự chất lượng để tác động đến nhiều người trong cộng đồng, chi phí cho hoạt động tham vấn cũng đang ở mức cao so với mức thu nhập của cha mẹ học sinh có RLPT nên đôi khi họ không có điều kiện tài chính để chi trả cho hoạt động này. Ngoài ra một số yếu tố khác như giới tính, nghề nghiệp, mức độ khuyết tật của trẻ,... cũng có những ảnh hưởng nhất định đến hoạt động tham vấn tâm lý cho cha mẹ học sinh.

3. KẾT LUẬN

Hầu hết cha mẹ học sinh có RLPT tại trung tâm Tham vấn học đườn và Can thiệp sớm tham gia khảo sát đều có nhu cầu tham vấn tâm lý khi gặp khó khăn tâm lý về các vấn đề giải toả cảm xúc, đòi hỏi đối xử bình đẳng, tránh kì thị, thiếu kiến thức liên quan đến tự kỉ, thiếu kĩ năng chăm sóc con có RLPT, tiếp cận dịch vụ xã hội, môi trường và hình thức giáo dục phù hợp với trẻ có RLPT. Tuy nhiên, những nhu cầu tham vấn tâm lý này chỉ ở mức tương đối. Điều

này có nghĩa là, cha mẹ có con RLPT vẫn còn những băn khoăn, lưỡng lự nhất định khi tìm đến hoạt động trợ giúp tâm lý, cha mẹ có nhiều người đã biết, thậm chí đã từng sử dụng dịch vụ này, tuy nhiên việc giải quyết khó khăn tâm lý bằng tham vấn tâm lý chưa đạt đến mức độ cần thiết. Có 4 yếu tố ảnh hưởng đến nhu cầu tham vấn tâm lý của cha mẹ có con RLPT được nhắc đến là kiến thức, kinh nghiệm của cha mẹ có con RLPT về tham vấn tâm lý; Các khó khăn tâm lý gặp phải của cha mẹ; Đặc điểm vùng miền, văn hóa gia đình; Quan niệm về hoạt động tham vấn tâm lý. Việc được hỗ trợ tham vấn về tâm lý, được trang bị kiến thức, kỹ năng để cha mẹ học sinh RLPT có thể thích nghi và chăm sóc, giáo dục được trẻ là một nhu cầu vô cùng cần thiết. Từ đó đề xuất một số giải pháp phát triển hoạt động tham vấn tâm lý cho cha mẹ học sinh tại trung tâm Tham vấn học đường và CTS, khoa Khoa học Xã hội và Nhân văn, trường Đại học Thủ đô Hà Nội nhằm nâng cao chất lượng dịch vụ, đáp ứng nhu cầu của phụ huynh và học sinh, nâng cao chất lượng cuộc sống cho trẻ có RLPT và gia đình trong bối cảnh hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Diệu Hoa và cộng sự (2007). Khó khăn tâm lý và nhu cầu tham vấn tâm lý của học sinh trung học phổ thông. *Tạp chí Tâm lý học*, số 2.
2. Đỗ Thị Lam (2020). Nhu cầu tham vấn tâm lý của phụ huynh trẻ khuyết tật trí tuệ trên địa bàn thành phố Đà Nẵng. *Luận văn Thạc sĩ Tâm lý học*, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng.
3. Vũ Thị Thanh Nga (2023). Giải pháp phát triển hoạt động tham vấn tâm lý cho cha mẹ học sinh trung tâm tham vấn học đường và can thiệp sớm, trường Đại học Thủ đô Hà Nội. *Đề tài nghiên cứu khoa học cấp trường*.
4. Phạm Thanh Bình (2014). Nhu cầu tham vấn tâm lý học đường của học sinh trung học cơ sở. *Luận án tiến sĩ Tâm lý học*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
5. Phạm Minh Hạc, Lê Đức Phúc (2003). *Một số vấn đề nghiên cứu về nhân cách*. Nxb. Chính trị Quốc gia- Sự thật.

THE NEED FOR CONSULTATION OF THE PARENTS OF PARENTS WITH DEVELOPMENTAL DISTANCES AT SCHOOL COUNSELING AND EARLY INTERVENTION CENTER AT HANOI METROPOLITAN UNIVERSITY

Abstract: *The article focuses on analyzing the needs of consultation psychology of parents of students with developmental disorders at the Center for School Counseling and Early Intervention, Hanoi Metropolitan University to help overcome difficulties, improve the quality of service delivery at the center and the quality of life for families. The need for psychological counseling of parents of students with developmental disorders focuses on: The need to understand and share with the difficulties in caring for and raising the child; Difficulty when communicating with children; Difficulty in teaching children; Difficulty in connecting children with relationships. In addition, the form of consultation is one of the problems of concern. The need for psychological counseling of parents of children with developmental disorders is influenced by many subjective and objective factors.*

Keywords: *Parents, early intervention, psychological counseling, school counseling, children with developmental disorders.*